

Liperi

Hyvinvoinnin johtaminen varhaiskasvatuksessa

Mari Naumanen

Varhaiskasvatuksen vastaava

Miltä hyvinvointi näyttää Liperin varhaiskasvatuksessa?

- <https://drive.google.com/file/d/18JiFc225sCAOaMY9rycl0p5LUJJ1CzGQ/view>

Strategiat ja asiakirjat

- Hyvinvointityön vuosikello
- Arvot
- Johtamisen rakenne
 - hyvinvoinnin johtoryhmä
 - poikkihallinnollinen työparityöskentely
- Prosessit
 - tuen käsikirja
 - joustava esi- ja alkuopetus

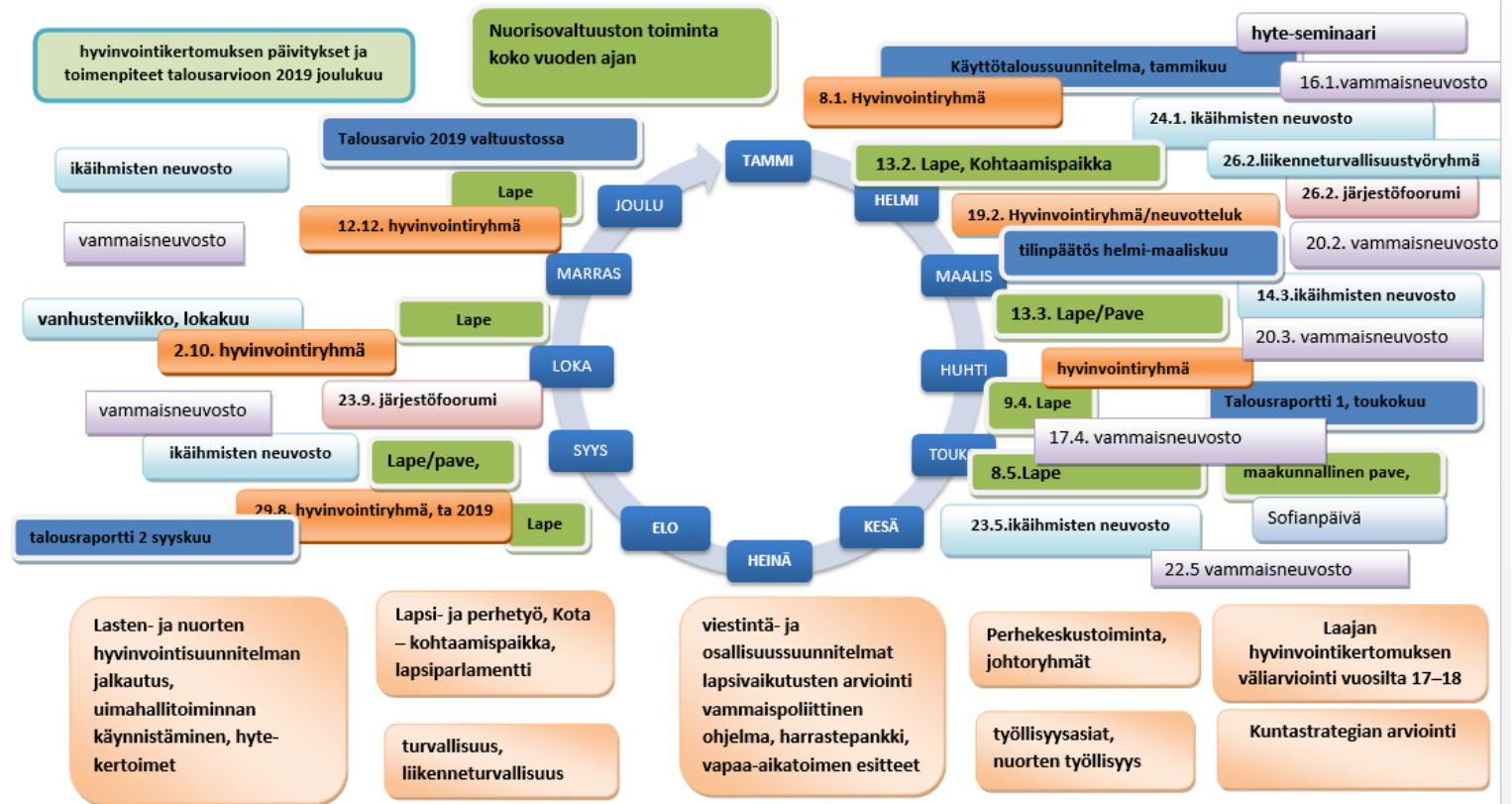

Liperin kunnan hyvinvointisuunnitelman 2017–2020 tavoitteet

- Lasten, nuorten ja vanhempien yhteisöllisyys ja osallisuus lisääntyvät
- Palvelut ovat oikea-aikaisia sekä asiakas- ja tarvelähtöisiä
- Tuki viedään lasten ja nuorten kasvuympäristöön
- Palvelujen vaikuttavuutta arvioidaan
- Lasten ja nuorten mielenterveyttä ja päihteettömyyttä edistetään
- Lasten ja nuorten osallistumista lisätään kunnan, liperiläisten yhdistysten ja järjestöjen tapahtumissa
- Lapsilla ja nuorilla on turvallinen arki
- Nuorten työllistämistä tuetaan

LIPERIN KUNNAN HYVINVOINTITYÖN VUOSIKELLO 2019

Teema vuodelle 2019, Yhdessä tehden

Millaista osaamista hyvinvoinnin tukemiseen tarvitaan?

- Varhaiskasvatuksen erityisopettaja
- Hyvinvointipedagogi
- Musiikkiterapeuttiset ryhmät (Ääniavara Oy)
- Sosiaalipedagoginen hevostoiminta
- Psykologin palvelut (Coronaria Oy)
- Perheperustaisen kuntoutuksen keskus (Perpe, Honkalampi)
- Taideterapeuttinen toiminta

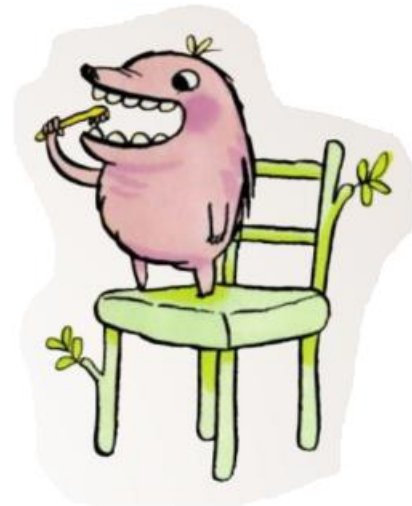
Miten ympärillä oleva asiantuntemus hyödynnetään?

- Inklusiivisuus
 - Tuodaan tuki varhaiskasvatusympäristöön
- Opitaan asiantuntijoilta jotka ovat läsnä
 - ”Ei päästetä heitä helpolla”
 - Ollaan kiinnostuneita eri näkökulmista
- Irti poislähtämisen kulttuurista
- Otetaan perhe mukaan
 - esim. terapeuttisissa ryhmissä erikseen vanhempien ryhmät

Hyvinvointipedagogin työ Liperissä - Kokonaisvaltaista hyvinvointia tukemassa

- Osa tukitiimiä yhdessä varhaiskasvatuksen erityisopettajien kanssa
- Hyvinvointia tukeva arki – yhteisöllisen hyvinvoinnin perusta
 - Ravitsemuskasvatus
 - Liikkumiseen tukevat ympäristöt sisällä ja ulkona
 - Seksuaalikasvatus
 - Hygieniasta huolehtiminen, ml. suuhygienia
 - Sosio-emotionaalisten taitojen opettelu
 - Päivälepo ja rauhalliset ympäristöt
 - Teknologiakasvatus ja hyvinvointiteknologia
 - Ergonomiset kalusteet
 - Luonto- ja ympäristökasvatus
 - Lape –työ

Kokonaisvaltaista hyvinvointia tukemassa

- Yksilöllisen kehityksen tukeminen
 - Pottaharjoittelut, tutista vieroitus jne.
 - Syömisongelmiin puuttuminen
 - Neurologisiin oireisiin vastaaminen monipuolisin tukitoimin
 - Vahva moniammatillinen tiimityö
- Vanhemmuuden tuki
 - Keskustelun kynnys matala
 - Tukea niin vanhemmuuden vaikeisiin tunteisiin kuin arjen haasteisiin
 - Palveluohjaus, vastuutyöntekijämalli
 - Yhdessä kolmannen sektorin, Siun soten ja kuntatoimijoiden kanssa
- Verkostotyö
 - Lape
 - VIP (vaativan erityisen tuen kehittämisverkosto)
 - Loisto (varhaiskasvatuksen kehittämisverkosto)

Teknologiaa ekosti - hanke

Teknologiaa ekosti

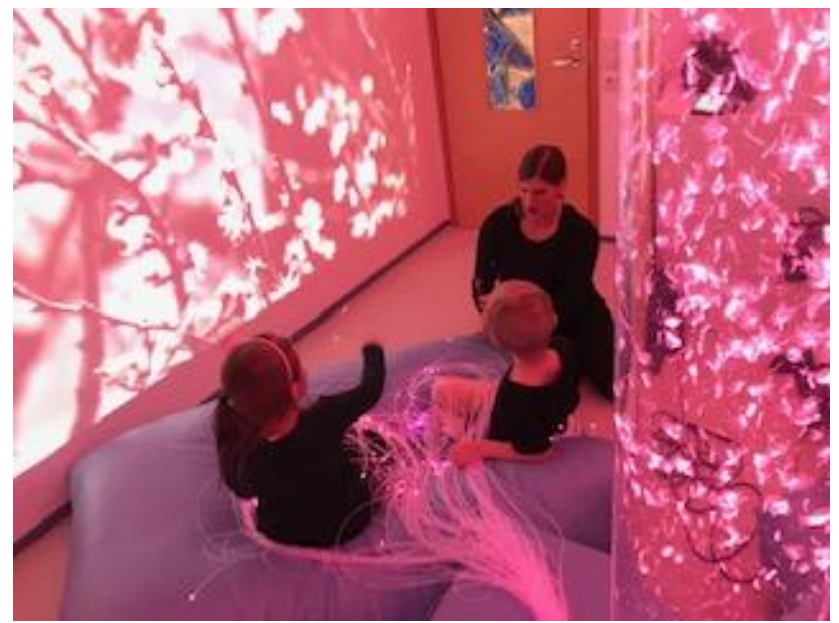
- Hanke kehittää tulevaisuuden varhaiskasvatuksen oppimisympäristöjä ja edistää kestävän kehityksen ajattelua.
- Oppimisympäristöjä on kehitetty tuomalla niihin luontoelementtejä teknologiaa välineenä käyttäen mm. jäljitellen luonnon ääni- ja valomaisemia.
- Tämän lisäksi oppimisympäristöihin on tuotu esimerkiksi tutkimusvälineistöä, viherkasveja ja rakennettu aistipolkuja ja -huoneita.

*Aistihuone Puolivälin
päiväkodissa*

Valot, äänet, kosketus

Green Care Liperin varhaiskasvatuksessa

- Green Care sertifikaatti Liperin kunnan varhaiskasvatukselle 2018
- Green Care tarkoittaa sosiaali-, terveys- ja kasvatuspalveluiden parissa tapahtuvaa luontoperustaista toimintaa, jossa luontoa käytetään tavoitteellisesti hyvinvoinnin edistämiseksi ja ylläpitämiseksi.
- Green Care -toiminnan hyvinvointivaikutukset syntyvät luonnon elvyttävyyden, yhteisöllisyyden ja toiminnallisuuden kautta.
- Green Care -toimintaa harjoitetaan tavoitteellisesti, ammatillisesti ja vastuullisesti.
- Green Care -toiminta jaotellaan Luontohoivaan ja Luontovoimaan. Luontohoivan palvelut tuotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön alaisuudessa. Luontovoiman palvelut ovat ennaltaehkäiseviä, hyvinvointia ja terveyttä ylläpitäviä.

Green Care Liperin varhaiskasvatuksessa

- Luontoperustainen toiminta Liperissä
 - Liperin kunnan varhaiskasvatuksessa on jo perinteisesti ollut luontotoimintaa, kuten esimerkiksi luontoretkeilyä, eläinvierailuja, puutarhatoimintaa sekä vierailuja maatiloille ja kotieläinpihoille.
- Green Care -toiminnan myötä luontoperusteisesta toiminnasta on saatu suunnitellumpaa, säännöllisempää, monipuolisempaa ja koko varhaiskasvatuksen kattavaa. Luontolähtöisen ja Green Care -toiminnan tavoitteena on vahvistaa lasten luontosuhdetta ja ekososiaalista sivistystä. Luontotoiminta virkistää, voimaannuttaa, elvyttää ja edistää kokonaisvaltaista hyvinvointia

Osallisuus

- Lapset mukana suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa
- Perheiden hyvinvointi
 - Päiväkotien lähiluontopolut ja piha-alueet käytössä vapaa-ajalla
 - Yhteisöllisyys lisääntyy

Mari Naumanen 2018

Hyvinvoinnin johtaminen

- Hyvinvointipedagogiikan johtaminen

SUUNNAN NÄYTTÄJÄ → taito tehdä työn tarkoitus, periaatteet ja tavoitteet näkyviksi, tiedottaa, ”pitää laiva kurssissa”, tehdä päätöksiä!

ARVIOIJA → kyky reflektoida, kyseenalaistaa, antaa palautetta, toimia peilinä

VALMENTAJA → kyky innostaa, synnyttää tahtotila, ohjata oppimaan

TUKIJA → ryhmädynamiikan hallinta, emotionaalinen kyvykkyys, kyky ratkoa ristiriitatilanteita

Miten johdetaan hyvinvointityötä?

- Kokeilukulttuuri
 - Opitaan virheistä ja mukautetaan tarvittaessa suunnitelmaa
 - Yhteinen suunta on selkeä, mutta reittejä on useita
- Asiantuntijatyön johtaminen
 - Työnkuvan ja tavoitteiden kirkastaminen
 - Vapauksia ja vastuuta
 - Pedagogiset keskustelut
 - Luottamus
 - Avoimuus
 - Vahvuuksien hyödyntäminen

Miten johdetaan hyvinvointityötä?

Ratkaisukeskeinen oppiminen ja innovatiivisuus

Ratkaisu – ja oppimiskeskeisyys

Mahdollistetaan yhdessä kokeileminen ja kokeilukulttuurin luominen

Erilaisuutta rohkaiseva, uudistuva ja kehittämistä tuleva työ kulttuuri

Johtajuuden kysymys ”Mahdollistanko vai estäkö?”

Kolme litä: ”Innostuminen, innostaminen ja innovointi”

(Sydänmaalakka, 2009)

Oppivan yhteisön elementit ja yhteisöllisen oppimisen työvälineet

Miten johdetaan hyvinvointityötä?

- Laadunhallinta
 - Arviointi ja seuranta
 - Mitataan sitä mitä halutaan saavuttaa
 - Tehdään näkyväksi myös päättäjille
- Indikaattoreista johdetaan kunta- ja yksikötasoiset kriteerit ja mittarit
 - Esim. päiväunikäytännöt kuvattuna Liperin Vasussa

”Lapsille, jotka eivät tarvitse päiväunia, järjestetään tarpeen mukaan pieni lepo hetki kesken päivän. Noin puoli tuntia lapset lepäävät, kuuntelevat kasvattajan lukemaan satua tai laulua. Lapset voivat hiljaksiin katsella kirjaa tai kuunnella kuulokkeilla musiikkia tai tehdä rentoutusharjoituksia. Jos puolen tunnin aikana uni ei tule, nouseaan jatkamaan päivän touhuja. Osa lapsista ei tarvitse lepo hetkeäkään, he jatkavat leikkiä, lähtevät liikkumaan tai ulkoilemaan. Toiminta suunnitellaan yhdessä lasten kanssa.”

Liperin Vasu 2017
- Hyvinvoinnin vuosikello
- Poikkihallinnollisuus
 - Hyvinvointityö on pitkäjänteistä eikä vaikutuksia näe aina lyhyellä aikavälillä (vaikutukset ja vaikuttavuus)
 - Perusopetuksen kanssa oltava jatkumo

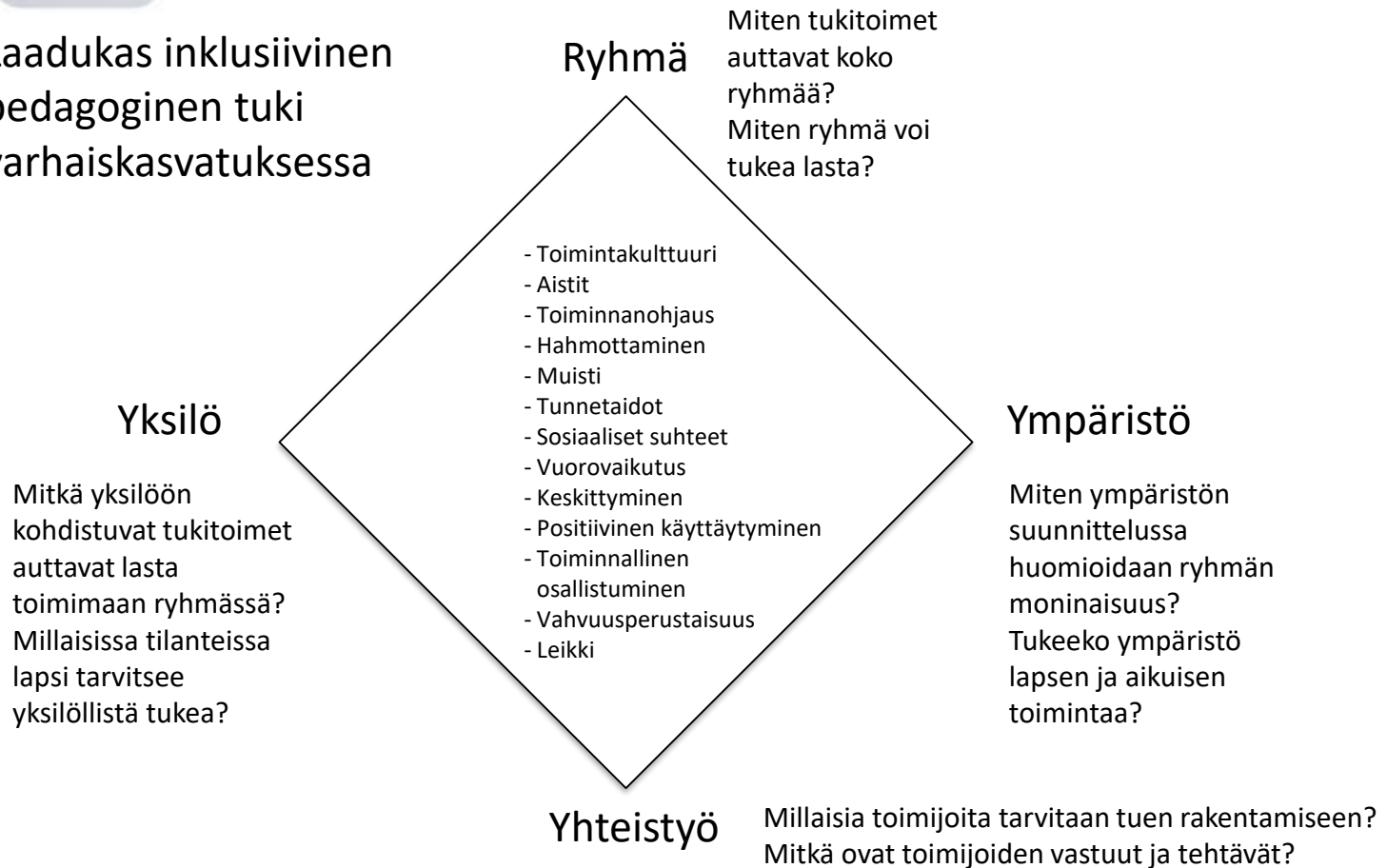
Tuen käsikirja

Mari Naumanen ja Pirjo Pasanen 2018

- Varhaiskasvatuksen, esi- ja alkuopetuksen sekä perusopetuksen yhteinen työväline
 - Yhteinen kieli, yhteiset lapset, yhteiset arvot
- Kolme tärkeää teemaa
 1. Lähikouluperiaate ja inkluusio
 2. Laadukas ja turvallinen päivä
 3. Varhainen puuttuminen

Laadukas inklusiivinen pedagoginen tuki varhaiskasvatuksessa

Työhyvinvoinnin lisääminen lisää myös lasten hyvinvointia

(Mitä tiukempaa sanelu ylhäältäpäin on, sitä enemmän työntekijä stressaa, sanoo työterveyspalveluja tutkiva professori, Kauppalehti Optio, 31.3.2019)

<https://www.kauppalehti.fi/uutiset/mita-tiukempaa-sanelu-ylhaaltapain-on-sita-enemman-tyontekija-stressaa-sanoo-tyoterveyspalveluja-tutkiva-professori/e7658a01-48f9-4f9a-94a4-57ec817eb73b?ref=email:66ba>

Viisi keinoa työntekijöiden voinnin parantamiseen

- 1. Luottamus.** Mitä enemmän luottamusta työntekijöitä kohtaan osoitetaan, sitä parempi on heidän työkykynsä.
- 2. Autonomian lisääminen.** Työn määrä ei usein kuormita työntekijää eniten, vaan tunne siitä, ettei hän voi itse hallita työn tekemisen tapojaan.
- 3. Tiedon lisääminen.** Jotta työntekijät voisivat paremmin, esimiehet tarvitsevat lisää tietämystä työuupumuksesta.
- 4. Kehän katkaisu.** Kun aikuiset, joiden olisi tarkoitus antaa esimerkiksi vaikeista kotioloista tuleville lapsille tasaista tukea arkeen, kuormittuvat itse ja sairastuvat, pahan olon kehä on valmis.
- 5. Tilastojen taakse.** Vaikka ylemmät toimihenkilöt käyttävät työterveyspalveluita muita vähemmän, on syytä miettiä, piiloutuuko tilastoihin alentunut työteho, jos toimihenkilöt tekevät töitä kotoa käsin sairaana.

Keskustelkaa pienryhmissä hyvinvoinnin johtamisesta varhaiskasvatuksessa

- Millaiset rakennetekijät tukevat, mahdollistavat ja edistävät varhaiskasvatuksen hyvinvointityötä?
- Miten johtajat ja päättäjät saadaan hyvinvointityön tueksi?
- Millaisia toimijoita varhaiskasvatuksessa on tukemassa hyvinvointia?
- Millaisia toimivia malleja on käytössä?
- Millaisia kokeiluja vielä tarvittaisiin?

Kiitos!

